

Hová tűnik a természet?

Az élet sokfélesége világszerte drámai ütemben csökken. A földtörténet hatodik tömeges fajkihalási hullámát indítottuk el, a legkülönbözőbb emberi tevékenységek globális ökológiai válságot okoztak. A biológiai sokféleség globális helyzetét értékelő IPBES (Biodiverzitással és Ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó Platform) legújabb, 2019-es jelentésében öt fő közvetlen hajtóerőt határoz meg. Az előadásban ezeket tekintettük át, konkrét jelenségek megismerésén keresztül.

1. élőhelyek átalakítása: a mezőgazdasági művelés alá vonás, a különféle élőhelyek gazdasági célból történő helyettesítése (például lebetonozás, beépítés) vagy megváltoztatása
2. közvetlen kizsákmányolás, túlhasználat: egyes élőlénycsoportok olyan mértékű gyűjtése, vadászata, halászata, amely ritkulásukhoz, eltűnésükhöz vezet.
3. klímaváltozás: a mai, ember okozta, földtörténi időléptékben nézve is gyors éghajlatváltozás jelenleg a harmadik legerősebb közvetlen hajtóerő, de a jövőben várhatóan még jelentősebbé válik. Azok a fajok veszélyeztetettek különösen, amelyek valamilyen okból nem tudnak elvándorolni új élőhelyekre a kedvezőtlené váló körülmények elől (pl. magashegységek fajai nem tudnak feljebb húzódní, vagy sarkköri fajok nem tudnak hidegebb régiókba vándorolni).
4. szennyezések: különféle vegyszerek, műanyagok és más anyagok kijuttatása, de szintén kiemelten problémás a fényszennyezés is.
5. invazív fajok (biológiai inváziók): idegenhonos, agresszíven terjedő fajok egyre nagyobb térhódítása, amely átalakítja, megszünteti a korábbi életközösségeket, kiszorít őshonos fajokat.

A legfontosabb üzenet, hogy akkor léphetünk fel érdemben az ökológiai válság ellen, ha a közvetlen okok mögött húzódnó közvetett hajtóerőkkel is foglalkozunk. Ez azt jelenti, hogy megkerülhetetlen az emberi népesség trendjeivel, a társadalmi-gazdasági rendszerünkkel, az uralkodó értékrendekkel is foglalkoznunk, újragondolnunk a természethez fűződő viszonyunkat. Az, hogy mit tekintünk jó életnek, milyen kép él bennünk a jóllétről, alapjaiban határozza meg, hogy milyen módon állunk a természethez, mennyire vesszük figyelembe a több-mint-emberi élővilágot, és hogy milyen egyéni, közösségi és társadalmi szintű célokat tűzünk ki és igyekszünk elérni.

Előadó:

Pribéli Levente

